

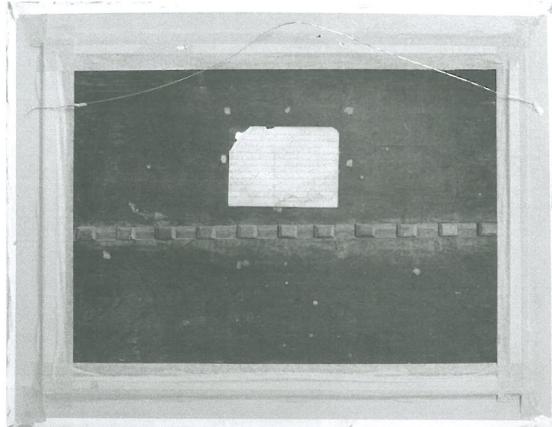
Обратната страна на една картина от колекцията „Европейска живопис“ в „УниАрт“*

Ирина Генова

The back of a painting from the European Visual Arts collection at UniArt*

Irina Genova

Translation from the Bulgarian:
Mark Bossanyi

Няколко месеца след откриването на галерия „УниАрт“ в НБУ с дарението на семейство Божидар Даневи много от пожеланията за бъдещето на галерията с интригуващата колекция „Европейска живопис“ започват да се сбъдват: Новият „дом“ на дарените творби, проектиран от арх. Зарко Узунов, беше публично оценен като принос в архитектурното пространство на София с годишната награда на Столичната община.

A few months after the opening of the UniArt gallery at the New Bulgarian University (NBU) with a donation from the Bozhidar Danevi family, many hopes for the future of the gallery, with its intriguing European Visual Arts collection, are beginning to see the light of day:

The new home for the donated works, designed by Zarko Uzunov, received public acclaim as a contribution to Sofia's architectural space with the annual Metropolitan Municipality prize.

Ирина Генова е професор в Нов български университет. Работи по проекти в Института за изследване на изкуствата, БАН. Автор е на книгите „Изкуството в България през 1920-те години“ (съвместно с Татяна Димитрова, 2002) и „Модернизъм и модерност - (не)възможност за историзиране“ (2004). Съставителка е на тематични броеве на списание „Проблеми на изкуството / Art Studies Quarterly“, сред които: „Български художници в чуждестранен контекст“ (1999, № 2) и „Художнички на Балканите“ (2002, № 4) с участие на балкански и други автори. Съставител и редактор (съвместно с Ангел В. Ангелов) на читанките „Следистории на изкуството“ (2001) и „Разказвайки образа“ (2003). Публикува статии за съвременни художествени явления. Публикувам текста на публичната й лекция, изнесена в НБУ на 19 октомври 2011 при избирането ѝ на академичната длъжност професор.

В галерията се състоя първото издание на Детския университет – с голям успех и с ентузиазма на над двадесет малки „студенти“ по изкуство. То бе проведено от координатора на галерията д-р Васил Марков и студентите по изкуствознание и арт мениджмънт Деница Илиева, Теодора Константинова и Теодосий Георгиев. Детският поглед оживи портрети, пейзажи, библейски сцени, преобрази ги в рисунки, усвоявайки първи знания за картината. Камерни концерти с преподаватели и студенти по музика в НБУ, както и с гостуващи преподаватели привличат постоянно публика в залата.

* * *

За разлика от споменатите събития изследователската работа по колекцията не е толкова празнично видима, но все пак дава резултати благодарение на първите контакти с чуждестранни колеги.

Отново сме в темата за обратната страна на картината¹, този път – на една картина в галерия „УниАрт“ от колекцията „Европейска живопис“, дарена от сем. Даневи. Става дума за „Обрезание Христово“ на с. 78 в каталога и ръкописното писмо, залепено на гърба ѝ.

Запазените във времето писма, надписи с различен характер, знаци на ателиета и восьчни печати на собственици са рядък шанс за установяване на фрагменти от историята на художествения предмет.

В този случай ръкописното писмо на холандски език, транскрибирано и преведено на английски от dr. Michiel Roscam Abbing от Амстердам², носи изключително богата информация и опори за по-нататъшно изследване.

Какво научаваме от писмото на обратната страна на картината? Най-напред в него е съобщено името на автора на тази работа – Verhaghen. Вероятно става въпрос за Pieter-Jozef Verhaghen / Питер-Йозеф Ферхаген

The gallery hosted the first and highly successful edition of the Children’s University, marked by the enthusiasm of over 20 young “art students”: small children. The event was held by the gallery coordinator, Dr Vasil Markov, and three students of art criticism and art management: Denitsa Ilieva, Teodora Konstantinova and Teodosii Georgiev. The children’s interpretations brought portraits, landscapes and biblical scenes to life, turning them into drawings showing initial knowledge of painting.

The gallery attracts an audience continually by means of chamber concerts with music lecturers and students at the New Bulgarian University, along with guest lecturers.

* * *

Unlike the events mentioned above, research work on the collection is less festive or publicly visible, but already yields results through initial contacts with colleagues abroad.

Coming back to the theme of the back of the painting¹: this concerns a painting in the UniArt Gallery from the European Visual Arts collection donated by the Danevi family, “The Circumcision of Christ” (No 78 in the catalogue) and a handwritten letter glued to the back of the picture. Well-preserved letters, inscriptions of various types, the marks of studios and wax seals belonging to the owners represent a rare opportunity to put together fragments of the history of this art object. In this case, the handwritten letter, written in Dutch and transcribed and translated into English by Dr. Michiel Roscam Abbing from Amsterdam² provides an exceptional wealth of information and reference points for further research.

What can we learn from the letter on the back of the painting? Firstly, it discloses the name of the artist: Verhagen.

Dr Abbing believes that this probably refers to Pieter Jozef Verhaghen (1728-1811). The artist is known as one of the later representatives of the Flemish school

(1728-1811) – такова е предположението на д-р Абинг. Художникът е считан за един от късните представители на фламандската школа, последовател на Петер Паул Рубенс. В своето време Ферхаген се радва на висок престиж и е поканен през 1773 г. за дворцов художник на императрица Мария Терезия (1717-1780). Колекция от негови картини и рисунки се съхранява и представя от музея в град Льовен, Белгия. През миналата 2011 г. по случай 200-годишнината от смъртта му музеят в Льовен показва голяма ретроспектива, озаглавена „Питер-Йозеф Ферхаген: пробуждането на (по стъпките на) Рубенс“. Изложбата изследване е придружена от каталог³.

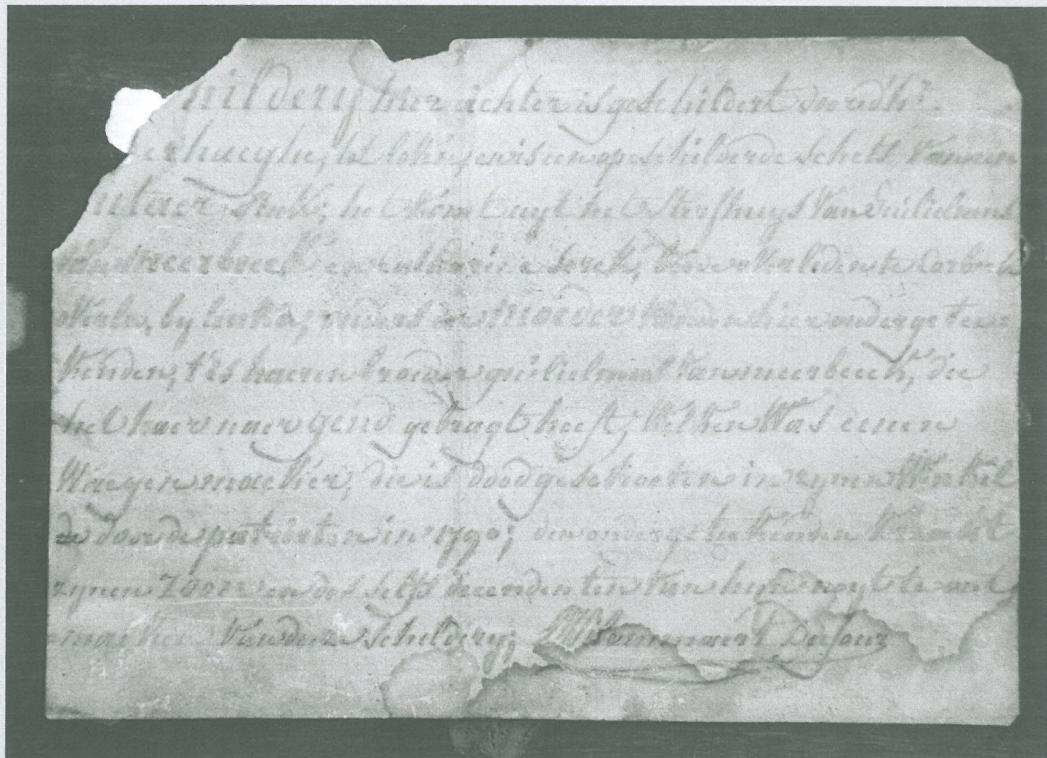
Друга негова работа „Представяне в храма“ от 1767 г., м. б., пл., 330 x 403 см – олтарна картина от бившата доминиканска църква в Гент, Белгия – днес принадлежи на Музея за изящни изкуства в същия град⁴. В кралските музеи в Брюксел се съхраняват шест негови работи, сред които картината му „Балтазар и Данаил“ от 1784 г., м. б., пл., 326 x 244 cm⁵.

Авторът на писмото от гърба на картината ни информира още за нейното предназначение – ескиз за олтарно пано. Ескизите с маслени бои са междуинни композиции, предхождащи финалната работа в по-голям мащаб и са алтернатива или продължение на подготовките рисунки. Най-ранните познати живописни ескизи са от 16. век, от художествени средища в Италия⁶. През 17. и 18. век тази практика се развива и разраства, особено по отношение на олтарните картини и на исторически композиции. Във времето на барока Рубенс прави систематично, за всички голямоформатни картини, живописни ескизи – понякога няколко варианта за една и съща творба. На тях са посветени поредица от изкуствоведски студии⁷.

and a follower of Peter Paul Rubens. Verhagen enjoyed considerable prestige in his time and was invited in 1773 as Court Artist for Empress Maria Theresa (1717-1780). The museum in Leuven, Belgium, accommodates and displays a collection of his paintings and drawings. In 2011, on the 200th anniversary of his death, the museum in Leuven exhibited a major retrospective entitled "Pieter Jozef Verhagen: revival (in the footsteps) of Rubens. A catalogue accompanies this study exhibition³.

Another of his works, "Presentation in Temple" of 1767, oil on canvas, 330 x 403 cm, an altar painting from the former Dominican church in Ghent, Belgium, now belongs to the Ghent Museum of Fine Arts⁴. The Royal Museums in Brussels accommodate six of his works, including his painting "Balthazar and Daniel" of 1784, oil on canvas, 326 x 244 cm⁵.

The author of the letter on the back of the picture tells us more about its purpose as a sketch for an altar panel. Sketches in oils are intermediate, reduced-scale compositions preceding the final work, representing an alternative or an extension of preparatory sketches. The earliest known painted sketches are from 16th century art circles in Italy⁶. This practice grew and developed in the 17th and 18th centuries, especially for altar paintings and historical compositions. During the Baroque period, Rubens systematically painted sketches for all of his large-size paintings, sometimes with several variations for one and the same work. There is a series of art studies dedicated to them⁷. As noted above, Pieter Jozef Verhagen, the creator of the sketch that interests us here, was a follower of Rubens. Painted sketches were also produced by 18th-century Venetian artists including Tiepolo.

Ръкописна бележка на гърба на картината
от Питър Йозеф Ферхаген / Pieter Jozef Verhaghen (1728-1811),
“Обрезание Христово”, м. б., дърво, 50 x 72 см.

Колекция „Европейска живопис” дарена на НБУ от сем. Божидар Даневи
Транскрипция от dr. Michiel Roscam Abbing, Амстердам, юни 2012

[Het sc]hilderij hier achter is geschildert door d'Sr[?] / [V]erhaege¹, tot
loven², en is een opgeschilderde schets van een / [a]ultaer stuk; het komt uyt
het sterfhuys Van Guilielmus / Vanmeerbeeck en Catharina Serck[?] ³ beide
overleden te Corbeek / overloo⁴, bij leuven, ouders der [?] moeder van de
hier ondergetee / kende, 't is haeren broeder Guilielmus Vanmeerbeeck,
die / het haer naer Gent gebragt heeft, welke was eenne / Waegenmaecker
die is doodgeschooten in zijnne winkel / door de patrioten in 1790; den
ondergetekenden verzoekt / zijn zoon en desselfs decendenten van hem noyt te
ont / maecken⁵ van deze schilderij; [ondertekend] [...] Dufour

1 Pieter Jozef Verhaghen (1728-1811)

2 Leuven

3 The name Serck does exist as a family name, but I was unable to identify the couple.

4 Korbeek-Lo (Corbeek-over-loo), a village near Leuven

5 Ontmaken (ontdoen): to part from something or somebody

**Превод на английски език и обяснителна бележка
от dr. Michiel Roscam Abbing, Амстердам, юни 2012**

The painting on the backside has been painted by Verhaegen at Leuven, and it is a painted sketch of an altar piece that came from the house of the deceased Guilielmus Vanmeerbeeck and Catharina Serck, both deceased at Korbeek-lo, near Leuven, eltern of the mother of the here undersigned, it is her brother Guilielmus Vanmeerbeeck who brought it to Ghent, who was a waggon builder that was shot in his shop by the patriots in 1790. The undersigned requests his son and his descendants never to part from this painting. [signed] [...] Dufour.

Apparently Guilielmus Vanmeerbeeck and Catharina Serck had a daughter who married a certain Dufour and who was the mother of the undersigned. The couple had also a son, also named Guilielmus Vanmeerbeeck, who died in 1790 and who must have been an uncle of the undersigned.

**Превод на български език на английския превод
и обяснителната бележка от dr. Michiel Roscam Abbing,
Амстердам, юни 2012**

Картина от другата страна е нарисувана от Verhaegen в Льовен и е живописен ескиз на олтарно пано, произхождащо от дома на починалиите Guilielmus Vanmeerbeeck и Catharina Serck, и двамата починали в Korbeek-lo, близо до Льовен, родители на майката на тук долуподписания, нейният брат Guilielmus Vanmeerbeeck е този, който го [паното, б. пр.] донесе в Гент, който беше майстор на карети, застрелян в неговия магазин от патриотите през 1790. Долуподписаният изисква от сина си и неговите наследници никога да не се разделят с тази картина.
[подпись] [...] Dufour.

Очевидно Guilielmus Vanmeerbeeck и Catharina Serck са имали дъщеря, която се е оженила за някой си Dufour и която е майката на долуподписания. Двойката е имала също и син, наречен също Guilielmus Vanmeerbeeck, който е починал през 1790 г. и който трябва да е бил чично на долуподписания.

Превод И. Г.

Вече беше отбелоязано, че авторът на интересуващия ни ескиз Питер-Йозеф Ферхаген е бил последовател на Рубенс. Изработването на живописни ескизи е практика и за венецианските художници от 18. век, сред които Тиеполо.

Живописните ескизи представлят цялостната идея за картината, за колоритното решение и светлинно-въздушната среда. Поради това те са от полза не само в работата на художника, но и за предварителна преценка на качествата на живописния проект от страна на поръчителите. Фамилиите Медичи във Флоренция и Барберини в Рим, както и други меценати събират в колекциите си такива ескизи⁸. Днес живописни ескизи се съхраняват и излагат в множество художествени музеи по света.

В случая с живописния ескиз от колекцията в „УниАрт“ допълнителната сложност при описанието и тълкуването идва от факта, че той е направен по друга картина, представяща „Обрезание Христово“, атрибуирана от школата на Jacopo Bassano / Якопо Басано (1510-1592) и намираща се днес в Музея за изящни изкуства в град Рен, Франция⁹. Писмото от обратната страна на ескиза в „УниАрт“ не съобщава нищо за това обстоятелство. Въпросът къде и с какъв мотив Ферхаген е направил живописния ескиз – копие на „Обрезание Христово“ от школата на Басано, и дали при избора на образец е следвал единствено своите предпочтения или също и определена поръчка, остава за по-нататъшно изследване.

Важно в случая е, че писмото потвърждава ролята на живописния ескиз в културната практика на копирането като посредник между първоначалната картина и копието. Текстът на гърба на ескиза дава ясно сведение, че по него е било изработено олтарно пано с по-големи размери. И най-сетне от писмото на гърба

Painted sketches set out the overall idea of the picture, the colour scheme and the light and air environment. They are therefore useful not only for the artist's work, but also to enable those commissioning the work to assess the quality of the project in advance. The Medici family in Florence and the Barberini family in Rome, along with other patrons, included such sketches in their collections⁸. Nowadays painted sketches are kept and exhibited in numerous art museums around the world.

In the case of the painted sketch from the UniArt collection, description and interpretation are further complicated by the fact that it was based on another painting representing the Circumcision of Christ, attributed to the school of Jacopo Bassano (1510-1592) and now accommodated in the Museum of Fine Arts in Rennes, France⁹. The letter on the back of the UniArt Sketch fails to mention this fact. The question of where and why Verhagen painted the sketch, copying the Circumcision of Christ from the Bassano school, and whether he was led solely by his own preferences or by a particular commission when choosing a model is a matter for further research.

What is important in this case is that the letter confirms the role of the painted sketch as an intermediate stage between the original painting and the copy. The text on the back of the sketch clearly indicates that a larger altar panel was based on it. Finally, the letter on the back of the sketch mentions the names of members of a Flemish family in which the painting was handed down three generations as a legacy. It also names the places where they lived: Korbeek-lo near Leuven, and Ghent. The profession of one of the family members is mentioned: a master carriage maker; we also learn that he was shot and killed in 1790 by “patriots”, followers of the French Revolution and the Republican idea.

In Dr Abbing's letter accompanying his

на ескиза научаваме имената на представители от три поколения на една фламандска фамилия, в която картината се предава по наследство. Узнаваме и местата, където те са живели: Korbeek-lo, близо до Льовен, и Гент. За един от членовете на фамилията се съобщава и професионалното му занимание – майстор на карети, както и че е бил прострелян и убит от „патриотите“ – привърженици на Френската революция и републиканска идея – през 1790 г. В писмото от д-р Абинг, придружаващо неговата транскрипция на холандски и превод на английски език, изследователят предполага, че по-нататъшно генеалогично изследване в архиви в Белгия би могло да спомогне за идентифицирането на хората, споменати в текста.

Наред с фамилната среда, в която живописният ескиз е функционирал, научаваме и за стойността, която му е била придавана като наследявана ценност. Авторът на текста („долуподписаният Дюфур / Dufour“) изразява своята воля към наследниците си – бъдещи собственици на картината, да я съхраняват в семейството: „Долуподписаният изисква от сина си и неговите наследници никога да не се разделят с тази картина“.

Транскрипцията и преводът на д-р Абинг на писмото от гърба на една от дарените на НБУ творби дават ценна информация и наред с това откриват нови въпроси. Те са важен изследователски принос и начало на сътрудничество с чуждестранни колеги за изследването на европейската колекция в „УниАрт“.

*** Изказвам специална благодарност на Dr. Michiel Roscam Abbing за професионалното разчитане и превод на документа, и на проф. д-р Кристиан Банков и на Холандското посолство в София за осъществяването на контакта с Dr. Abbing.**

transcription in Dutch and a translation into English, the researcher sets out his view that further genealogical research in the archives in Belgium could help to identify the people mentioned in the text. Along with the family environment of the painted sketch, we also learn about the value attached to it as a legacy. The author of the text (“the signatory, Dufour”) expresses his wishes for his heirs, the future owners of the painting, to keep it in the family: “The signatory requires that his son and his son’s heirs should keep this painting in perpetuity.”

Dr Abbing’s transcription and translation of the letter on the back of one of the works donated to the New Bulgarian University provides valuable information, but also raises new questions. These are an important contribution to the research and to initiating cooperation with colleagues abroad in the study of the European collection in UniArt.

***Special thanks to Dr. Michiel Roscam Abbing for professionally transcribing and translating the document and to Prof. Dr. Kristian Bankov and the Dutch Embassy in Sofia for establishing contact with Dr Abbing.**

1 See: The back of the painting. In: European Visual Arts Collection. Bozhidar Danev family. Catalogue. Written and compiled by Irina Genova. New Bulgarian University publication, 2012, pp. 68 – 69 and Irina Genova. The back of the painting. An exhibition in Dijon in: “Sledva” magazine, issue 26, 2012, pp. 43-45.

2 Dr. Michiel Roscam Abbing is a political scientist and a Rembrandt specialist. His thesis, defended at the University of Amsterdam in 1999, is dedicated to investigating documents connected with a Rembrandt and his work. Other publications by Dr Abbing present valuable documents related to 16th-17th century Dutch art.

3 Pieter-Jozef Verhaghen: in the wake of Rubens. M - Museum Leuven, 7 April – 25 September 2011. <http://www.mleuven.be/en/classical-art/past-events/pieter-jozef-verhaghen/>

1 Вж.: Гърбът на картината. В: Колекция Европейска живопис. Семейство Божидар Даневи. Каталог. Автор и съставител Ирина Генова. Изд. на НБУ, 2012, с. 68-69 и Ирина Генова. Обратната страна на картината. Една изложба в Дижон в: списание „Следва“. Изд. на НБУ, бр. 26, 2012, с. 43-45.

2 Dr. Michiel Roscam Abbing е политолог и специалист по Рембранд. Докторатът му, защитен в Университета в Амстердам през 1999 г., е посветен на изследването на документи, свързани с Рембранд и неговото творчество. Други негови публикации представят ценни документи за холандското изкуство от 16.-17. век.

3 Pieter-Jozef Verhaghen: in the wake of Rubens. M – Museum Leuven, 7 април – 25 септември 2011.
<http://www.mleuven.be/en/classical-art/past-events/pieter-jozef-verhaghen/>

4 Вж. картината на сайта на Музея: <http://www.vlaamsekunstcollectie.be/en/search.aspx>

5 Вж. картината на сайта на кралските музеи: http://www.opac-fabritius.be/fr/F_database.htm

6 Вж.: Oreste Ferrari. Oil sketch [It. bozza; bozzetto; macchia]. In: Oxford Dictionary of Art Grove / Oxford Art Online. Статията съдържа обширна библиография.

7 Вж. библиографията към цитираната в бел. 6 статия на Оreste Ферари.

8 Вж.: <http://www.uffizi.com/>; <http://193.42.139.9/musei/uffizi/>; <http://www.galleriaborghese.it/barberini/it/default.htm> и др.

9 Вж. картината на сайта на музея: http://www.biblical-art.com/artwork.asp?id_artwork=33422&showmode=Full

4 See the picture on the Museum web site: <http://www.vlaamsekunstcollectie.be/en/search.aspx>

5 See the picture on the Royal Museum web site: http://www.opac-fabritius.be/fr/F_database.htm

6 See: Oreste Ferrari. Oil sketch [It. bozza; bozzetto; macchia]. In: Oxford Dictionary of Art Grove / Oxford Art Online. The article contains an extensive bibliography.

7 See the bibliography for Oreste Ferrari's article quoted in note 6.

8 See: <http://www.uffizi.com/>; <http://193.42.139.9/musei/uffizi/>; <http://www.galleriaborghese.it/barberini/it/default.htm> etc.

9 See the picture on the Museum web site: http://www.biblical-art.com/artwork.asp?id_artwork=33422&showmode=Full